

КАСТРЫЧНІЦКАЯ РЭВОЛЮЦЫЯ У НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ

СКАЗ ПРА ЛЕНІНА

Гэта быў час гістарычны,
Доўгажданая пара,
Як зазвала над Расіяй
Пудаводная зора.

Гэта зорка сваім светам
Асвятліла увесь мір.
Гэта зорка — нікто іншы,
Як наш Ленін Вадзімір.

У Расіі ён ратаваў,
У Расіі ён узрос,
У малоды свае голы
Шмат ён гора перанёс.

Не забыў і да магімы
Як такіх вялікіх страт,
Як праклятай царскай уладай
Быў забіты родны брат...

Да навукі быў ён званы,
Кнігі Маркса вывучаў
І рэвалюцыйным рухам
Безумна кіраваў.

Па фабрыках і заводах —
Усюды тайна раз'язжаў —
І рабочых да паўстання
Усюды ён падганяў.

Найшоў той час шчаслівы,
Доўгажданая пара,
Як прапоўняў у Расіі
З трона спінулі цара.

І тады крысэй прапоўных
Быў заліты Петраград,
Захапілі ўласць буржуі
І стварылі свой урад.

І ўрад гэты буржуіскі
Прадаў жаць ваіну хацеў,
У гэты час да нас у краіну
Ароў-Ленін прыляцеў...

Сваю партыю сталінскую
Скура Ленін наш сабраў,
На буржуаў у наступленне
Навёў рабочых і сялян.

Усё жыццё сваё святое
Правадыр наш працаваў
І праваў у жыццё імя —
Працоўным уладу ён аддаў.

Складу напэсакі МЯТЛІЦКІ Е. 45 г.
з калгаса «Комінтэрн», Хойніцкі раён, 1937 г.

Бюст таварыша Сталіна, выразаны з бярозы шавецкім народным шаўцом Сяміанам Дудковым, Бялініцкага раёна, вёскі Цехцін, для выстаўкі народнай творчасці. Фото С. Грына.

ВЯЛІКІ БАГАТЫР

У адным парстве, у вялікім гасударстве
парадыўся Багатыр. Жыве ён, убіраюцца
у сілу ды да жыцця прыгладзецца. А
жыццё было — і гаварыць жудасна, Дзень
і ноч працавалі людзі гаротныя, пот
працяваючы на паню-крысаскоўка, а тыя
тоякі жылі ды ўсімваюцца, Усюды
валяваў панастаўлялі, приставаў. Б'юць
беднага, рабуюць.

Працуюць людзі на зямлі, пад зям-
лей — у штахтах ды жыццё апысваюць.
Як убацьмі гэта Багатыр, дык сэрца
внудзі, ад жаласці забалаза. Не есць ён,
не п'е, а ўсё луму лумас: як гэта зар-
біць, каб людзі дружна і багата жылі.
Доўга луму лумаў Багатыр і налумаўся
халодзіц па свету і людзей навучаць.

Сабраў ён раз людю п'ма-п'мой. Са-
браў і пачаў навучаць іх, каб стрэлы
вайстрылі, нажы тачылі ды на паню
ішлі. Слухаюць людзі бедныя Багатыра,
як татуе роднага, ды разуму набіраюцца.
І пайшла слава па ўсёму свету пра до-
брага чалавека.

Прачулі гэта паны, знохалі ды вылазі
такі агулі — завіць антахрыста і адлаць
па сус боскі. Пачулі людзі пра загад
панскі і захапілі Багатыра ў дымным ле-
се, каб нікто не знайшоў.

Але налофта хаваўся Багатыр. Сабраў
ён яшчэ больш людю і пайшоў на паню
ваваць. Служаліся паны, як асіпаны
ліст загрыжалі і паслалі свае войскі су-
прот Багатыра. Каля цёмнага лесу яны
сустрэліся, завязалі бой, што лес гуў і
кляўся ад топату і стукату. Вялікі ба-
гатырскія войскі з панскімі. Але паны бы-
лі тады мошны, яны перамаглі. Зноў на-
суналася на адно парства, на вялікае га-
сударства ноч чорная. Застагналі людзі
бедныя, паляіся кроў распраўна.

Жывуць людзі, зноў гаруюць ды паку-
туюць. А тут, як на сваю пагібель, пача-
лі паны біцца паміж сабой. Давай бед-
нага пасылаць у бой. Біўся, біўся ён ды

кажа: — годзе мне з голду пухнуць ды
у лахманах халодзіц. Хай-тка пан сам па-
вае. Прачуў гэта Багатыр ды ўраваўся:
— Гэта добра, сыны мае родныя. Толькі
тэба паню пайбны ды па-поваму за-
жыць.

Паслухалі Багатыра бедныя, пачалі па-
ноў луміць, за шыварат калашці. А Ба-
гатыр узяў пушку, выкаціў на плочку
шырокую ды як гукнуў у царскі дом —
аж зямля закалалася, мора замуцілася.
Пачулі ўсе ўсюды страў Багатыра, — аб-
верліся за яго, у палаты пайшлі паню да-
шыць, капіталістаў душныць. А ён ваюе
і навучае людзей:

— Не аздавайцеся, браты. Не падавай-
цеся на панскую владуць.

Паслухалі людзі свайго бацьку і паню
ушчот разбілі. Скопчылася ваіна. Пяпер
перамаглі багатырскія войскі.

Давай людзі па-поваму жыць ды Бага-
тыра слухаць. А жылі яны дружна, як
браты родныя. І баптам была звалілася на
людзей — памёр Багатыр. Падарвала сілу
смерлага ваяводы змяя чорная. І давай тут
людзі плакаць, хто як мог. Асіці і тыя
плакалі. Плакалі памочнікі яго, рылікі
скаляты верныя. Плакалі людзі доўга ці
мала ды парашылі зрабіць вялікаму ча-
веку такую дзяміню, каб ён ляжаў там,
як жыў, каб ворагі і ў смерці баяліся
яго, каб усё застаті маглі паслязець на
зарагога бацьку. Нанеслі граніту мошнага,
кірпічу краснага і змуравалі вялікі ка-
менны будынак.

Праходзяць людзі каля твора вялікага,
глядзяць на ясны твар памёршага Бага-
тыра. А ён ляжыць бышпак жыць, усмі-
хаецца і гаворыць людзям:

— Не здавайцеся, голубы мае крыла-
тыя, перамагайце прыгнатыльнаў ва
ўсім свеце.
1937, С. Варановіч ад Санаўца
Андрэй, калгас Выдрыцкага сель-
савета, Крупскага раёна.

СТАЛІНУ ДЗЯКУЙ УСЮДЫ ГУЧЫЦЬ...

Краіна Советаў
Усё шчаслівай
І песні співае
Усё прыгажэй.
А песні пра тое,
Што весела жыць
І Сталіну дзякуй
Усюды гучыць.

Ян ленінскім шляхам
Нас к шчасцю вядзе.
Над ленінскім сцягам
Крайна ідзе.
Ян ворагам нашым
Патацькі не даць,
Сцяг Леніна будзем
Мацней трымаць.

Край родны квітнее
Пяцямі ясным.
Мы Леніна шлемы —
Сталіна смяны.
Складу напэсакі
Смоўскі, Хойніцкі
раён.

ЛЕНІНСКІ СЦЯГ У МОЦНЫХ РУКАХ

Мы песню пра шчасце сваё ўсё шлем,
Мы Леніна імя калгасам шлем.
Мы ленінскі вобраў у сэрцы ясем,
Мы шчырую памяць аб ім беражэм.
Наш родны бацька, любімы апец
Ты цемры саянскай паскоры капец.
Вялікі і светлы найбольшы вучытель
Ад вечнага рабства і без вывадзіць.
За летняе сонна ясеіным твоя разум,
У навучку шлях ажрыў нам шырокі
І вочы навары ад сьлёз асушыў.
Свабоду назаўжды й зямлей назваліў.

Вучэннем сваім ты саянпам памот,
Да шчасця ажрыў ты дарогу дарот,
За праўду наш баяцца змагаўся ўвесь век,
На ленінскім шляху ідзе чалавек.
Квітней-жа краіна, як роза ў садах,
Бо ленінскі сцяг у налэйных руках,
Бо Сталін наш родны вядзе па слядах,
Што Ленін пакінуў у справах і слядах.

Складу Е. Мятліцкі, 64 год. Калгас
«Комінтэрн», Хойніцкі раён.

ГОЛАС НАШ ЦЯПЕР НЕ ЗА ПЕЧКАЮ...

Ой, была-ж была
Ночка цёмная,
Ночка цёмная,
Што беа месячка.

Доля жанкі —
Проціпечная,
Гарамычная,
Паднявольная.

Разыгралася
Сонда яснае,
Прынясё з сабой
Жыццё новае.

Ой, не зналі-ж мы
Свету белага,
Свету белага —
Жыцця вольнага.

Ты за печкаю
Гадавалася,
На залюнах
Прадавалася.

Ясна сонейка —
Сталін мудры наш,
Выпеў нас на шлях
Жыцця святага.

У дасюках седзячы —
Гараваліся,
Замуж ідучы
Горка плакалі.

Надхаліліся
Ветры грозныя,
Разарваліся
Хмары цёмныя.

Голас наш пяпер
Не за печкаю:
У совет ідзе
Роўнапраўнымі...

Ой, жыццём сваім
Не пахваліліся,
П'яны муж паб'е —
Не пакаліліся.

Расступіліся
Хмары цёмныя
Перад раніцай
Света белага.

Мудры Сталін наш
Новы лаў закон —
Параўняў жанчыні
За работамі.
Зап. І. Сербавіч ад Дар-
шанскай Н., калгасні-
цы, Бялініцкі р., 1937 г.

ЯК ПТУШКІ ПРАГНАЛІ СВАІХ ВОРАГАЎ

(Назва)

Некалі, вельмі даўно птушкі жылі па-
асобку, у адзіноце. Праўда, кожная пту-
шка мела сваю хату, дзверей, маленькую
гаспадарку, часамі і аямі мадэлікі кава-
лак. Азін аднаго мала зналі. Толькі аналі
адно — рабіць, каб сабе пракарміць і
дзверей сваіх. Але загое няжыкі ім было
змагацца а сваімі ворагамі: а рознымі ко-
ршунамі, арламі і совамі. Кожны дзень іх
прыгнатылі і злэкарліся, а'ддлі іх. Не
было раты ад ворагаў: то азін дзень па-
пяртых не стане птушак, то другі. З ко-
жнам днём раты птушак раздзілі і раздзілі.
Ну што-ж ты зробіш голымі рукамі? Так
маўчалі і чакалі той минуты, калі можна
будзе распраўніцца а ворагам.
Не жыццё было, а пакута.
Доўга так мучыліся птушкі. Потым пра-
дзілеў па ўсёму лесу гучны кліч:
— Усе птушкі: малыя і старыя, збір-
леся на схот. Вялікі будзе схот. Гава-
рыць будзе прадстаўнік ад птушак а го-
рала.
Равішоў многа-многа птушак аляпелася
на праўду. Калі сабраліся ўсе, ажрыўся
схот.
— Так жыць нельга, таварышы, як мы
жывем, — сказаў прадстаўнік, — так нас
усё перадумаш, палучыць. Трэба жыць
гуртам, арганізавана. Трэба ўсім пазнацца
і сумесна пайсці на нашых ворагаў, кр-
валіўцаў.
У нас, у горазце, ужо прабуюць зма-
гацца а ворагам, але трэба, каб і вы да-
памагалі нам.
— Усім на ворагаў, на ворагаў! —
крычалі птушкі.
Так птушкі і звалілі. Хто кіпцямі, дзю-
бамі, вілкамі, пайшлі яны на сваіх вора-
гаў. Вялікія былі баі. Кроў ручалі паяла
па полю бітвы, а кругом неслася «бур».
Янім дужым ні быў вораг, як ён ні
ставаўся перамагчы птушак, каб аўла-
даль імі, але ўсё-ж такі птушкі пера-
маглі.
Вяноўліся яны пасля бойкі ў свае гнё-
ды. Сталі абудовываць іх. Веселай ажылі
пасля птушкі. Зямлі хватала ўволю. Толь-
кі не зліся — сей. Але яшчэ ворага
свайго аусім не заблілі. Хоп ён і не быў
такі мошны, але ўсё-ж такі птушкі пера-
маглі.
Пачалі барацьбу птушкі і а гэтым вора-
гам. Варону і сароку ліквідавалі, як
кдас. Пяпер стала жыць вельмі добра.
Зап. ад калгасніка В. БУРАГА ў
калгасе «Асвета», Клічэўскага ра-
на, 1936 г.

МУДРЫ ЛЕНІН

Ленін—гэта быў вялікі з вялікіх
людзей на ўсім свеце. Калі жыў Ленін, у
той краіне быў цар Нікалаў другі. Памі
гэтым пану вельмі кепска жылося рабо-
чым і селянам. І воеў Ленін арганізаваў
гэтых бедных людзей, каб скінуць цара
і захапіць уладу ў свае рукі,—аб'явіць
ўсім людзям свабоду.

Рабочыя і селяне яго паслухаліся. Пра-
гналі цара і ўсіх паранат і тады была
ўтворана Совецкая ўлада.

Старшыней гэтай улады быў сам Ленін.
Ленін быў вельмі разумным чалавекам.
Ён ведаў за 100 год наперад, што будзе,
і напасаў такую вялікую ваіну, па якой
цяпер будуюць сацыялізм.

1937. І. А. Цірыко ад Парэчына
Сяргей, 27 г., калгас «Сіпаць»
а. Задашчанне, Пухавіцкі раён.

ШЧАСЦЕ НАТАЛЛІ

Вось аб гэтым шчасці, долі
Я не марыла ніколі...
Ані сніла, ні гадала,
Як чужую піву жала,
Як слязьмі умывала вочы,
Уставала а паўночы, —
Над калыскай гаравала,
Дробных дзетак калыдала;
Песню-смутак вывадала,
Долю ў бога ім прасіла.
Вось аб гэтым шчасці, долі
Я не марыла ніколі...
Ані сніла, ні гадала,
Як дзяцей а гадала,
Як служыць іх а рознай хаты
Выпраўдала да багатых;
Як нясла ў душы глыбока
Воль пакуцы крыўды горкай, —
Бо не вырасіла ў бога
Апроч торбы ім нічога.
Вось аб гэтым шчасці, долі
Я не марыла ніколі...
Ані сніла, ні гадала,
Як старога выпраўляла,
Выпраўляла а рознай хаты
На ваіну, цару ў салдаты;
Крыж як вешала на шыю,
Каб прышоў дамоў а ваіны ён.
Я прасіла шчасця ў бога,
Каб абарог майго старога,
Я не марыла ніколі...
Ані сніла, ні гадала,
Каб такога прычкакала —
Што забіў у перастралы
Мой стары салдатам-немцам;
Як таты а галасіла,
Смерці хуткае прасіла,
Як слязой мачыла дробнай
Дол смры зямлі халоднай.
Вось аб гэтым шчасці, долі
Я не марыла ніколі...
Ані сніла, ні гадала,
Каб такога прычкакала —
Гэткаму шчаслівай стала,
Чужыя людзі, чужыя нібы,
Як жыў а, усім шчасліва.
У староў а мяне дзепі —
Нічэскавейшыя на свеце.
Як зубоў смяюць трох маю,
Кожнаму такіх жадаю,
Гэтых спрытных, кемкіх, здатных,
У ва ўсёй краіне знатных,
Ау старога, ад малаго
Мне за іх павага, гонар.

Сын старошы — той пілотам,
Смеда вольны самалётны,
І далёка і высока
Ён лятае, ясны сокол.
Шпа мне ён: «Я павінен
Берагчы спакрой краіны,
Каб нікто не мог украці
І тваё, і маё шчасце».
Сын другі — залёка туза,
У матросах даўно служыць,
Там, акуль ускалоўці сонна,
Нельга блізка да японца,
Пільна ён глядзіць, каб вораг
Не пацпаў да нас тым морам.
Трэці — дома, брыгадзірам,
Гаспадар такі — па звані!
У яго ў брыгадзе розніць, —
Лык такое дае пі знойдзем:
Жыць — у стан чалавека;
Што капа — то поўзасека;
Ячмені, аёсы яні! —
Усё высокія густыя.
Вось які мой сын ударыў,
Міладзі, ды гаспадарыні;
За яго мне гананіцца, —
Быў у Сталіна ў сталіні,
За пук вітаўся а розным,
Атрымаў, як знатны, арден.
Вось які смяю а маю,
Кожнаму такіх жадаю,
Кожнаму — ў такім паралку,
Кожнай — быць такоў маткай.
Кожнаму так жыць жадаю,
Усёго ў дастатку маю;
І ў хале, і ў агароўце,
І ў садзе добра родзіць;
І за стол сажуся смеда,
Хлеб заўсёды чысты, белы,
Госць калі, бывае, трапіць —
Маю чым пачаставаць;
Ну, усёго ў дастатку маю,
Большага і не жадаю.
А тнаго-б толькі жадала:
Каб у гэсі розны Сталін
Дя мяне, староў, пошехаў,
Каб хлеб-салё ён мой авезаў;
Каб прышоў у маю хату,
Нагладзеў, як а багата,
Паглядзеў як а шчасліва;
Паглядзеў а нашых ніваў,
Паглядзеў якой а стала,
Бедная ўлада Наталлі.

МІНОЛА СЯМАШКА,
10 верасня 1937 г.

ЯК ПЛОТКІ ПЕРАМАГЛІ АКУНЁЎ, ШЧУК І АКУЛУ

(Назва)

Было на свеце вялікае, вялікае мора.
У тым моры было шмат рознае рыбы. Бы-
ла акула, шчучкі, акуні і плоткі.
Акулы баяліся ўсе рыбы. Яна была
поўным царом у моры. Шчучкі былі ў а-
кулы служкамі, а акуні — у шчучку.
Вось прыязвае гэтая самая галоўная
акула ўсіх шчучку і гавора:
— Каб сёння к абеду было мне тысча
плотак.
— Добра, — гавораць шчучкі.
Прыязваюць к сабе шчучкі акунёў і
гавораць:
— Акула патрабуе тысчу плотак.
Сёння застаньце к абеду.
— Добра, — гавораць акуні.
А ў гэты самы час азна плотка, ідучы,
падслухала, што таварыш шчучкі акуням,
Пабегла азна дамоў і расказала ўсё плоткам.
Назаўтра, калі акуні сабраліся лавіць пло-

так і весці да акуні, плоткі ўсім сталым
наваліліся на кучку акунёў і перабілі іх.
Шчучкі чакалі, чакалі акунёў і пайшлі са-
мі за плоткамі, а плоткі сталым і шчучку
перабілі. Асталася азна акула без служак.
Пабаялася, што і не заб'юць, і ўпаяла ў
другое мора.
Сталі плоткі жыць і пажываць свабод-
на. Агаразілі сваё мора ад другіх смя-
ной мошны і высокай.
Тым часам акула пазвала на дапамогу
а другіх мораў акул, шчучку, акунёў. Па-
зылі гэта яны к мору, а тут высокая
спяна. Што рабіць? Сталі шчучкі і акуні
пераць сцяну лезі, а ім плоткі як навава-
лі, дык акуні а шчучкамі чужы ўпаклі, а
плоткі і цыпел вольна ажывуць.
Зап. В. Грышоўныч ад вучнюў
Бельскай ШКМ, Понацкі раён,
1936 г.

ПРЫШОЎ ГЕРОІ-КАСТРЫЧНІК

Жылі калісь мы ў няволі,
Хадзілі к пану на прыгон,
Не зналі лепшай свайей долі,
І так праходзіў век, як сон.
Але прышоў Герой-Кастрычнік,
Паню, буржуаў пазмитаў,
Пяпер настаўлен на іх крыжык, —
Няма паню: іх слет прапаў.
Запісана ў вісцы М. Двоў, Менскі
раён.

ПРЫКАЗКІ

1. Цару і панам добра далі, аж пачу-
лася і далей.
2. Былі часы — рабочы страдаў, а пя-
пер заланаваў.
3. Саянскімі мазалімі паны сыта
жылі.
4. Раней былі тут, а цяпер няма пан-
скіх пук.
5. Мінлася кату масленіца.
6. Чырвоная ятла чыста мала.

ЧАСТУШКІ ПРА ЛЕНІНА

Як у нашай вёсцы
Загарэлі агні, —
У бой нас вёў таварыш Ленін
У кастрычніцкія дні.
Сонца ярка узыходзіць,
Асвятляючы бары;
Нас на штурм капітала
Ленін вядзе ў Акіябры.
Перад горы і даліны
Далі драпы белыя,
Усіх багатыў мы разбілі
Пат кіраўніцтвам Леніна,
Няма бога і не трэба,
Без яго мы пражывем.
У нас ёсьць таварыш Ленін,
Па яго сталым імям.
Запісаў Мінюва, Чачэрскі раён.

Купіла Леніна партрэт,
Рамачка пабелена,
У Маскве стаіць магіла
Дарагога Леніна.
Запісана ў калгасе імя Варашыла-
ва, Чэрвеньскі раён.

Зішла кветка на гародзе,
З шырполага касача.
Мы-ж ніколі не забудзем
Вадзіміра Ільіча.
Менскі раён.

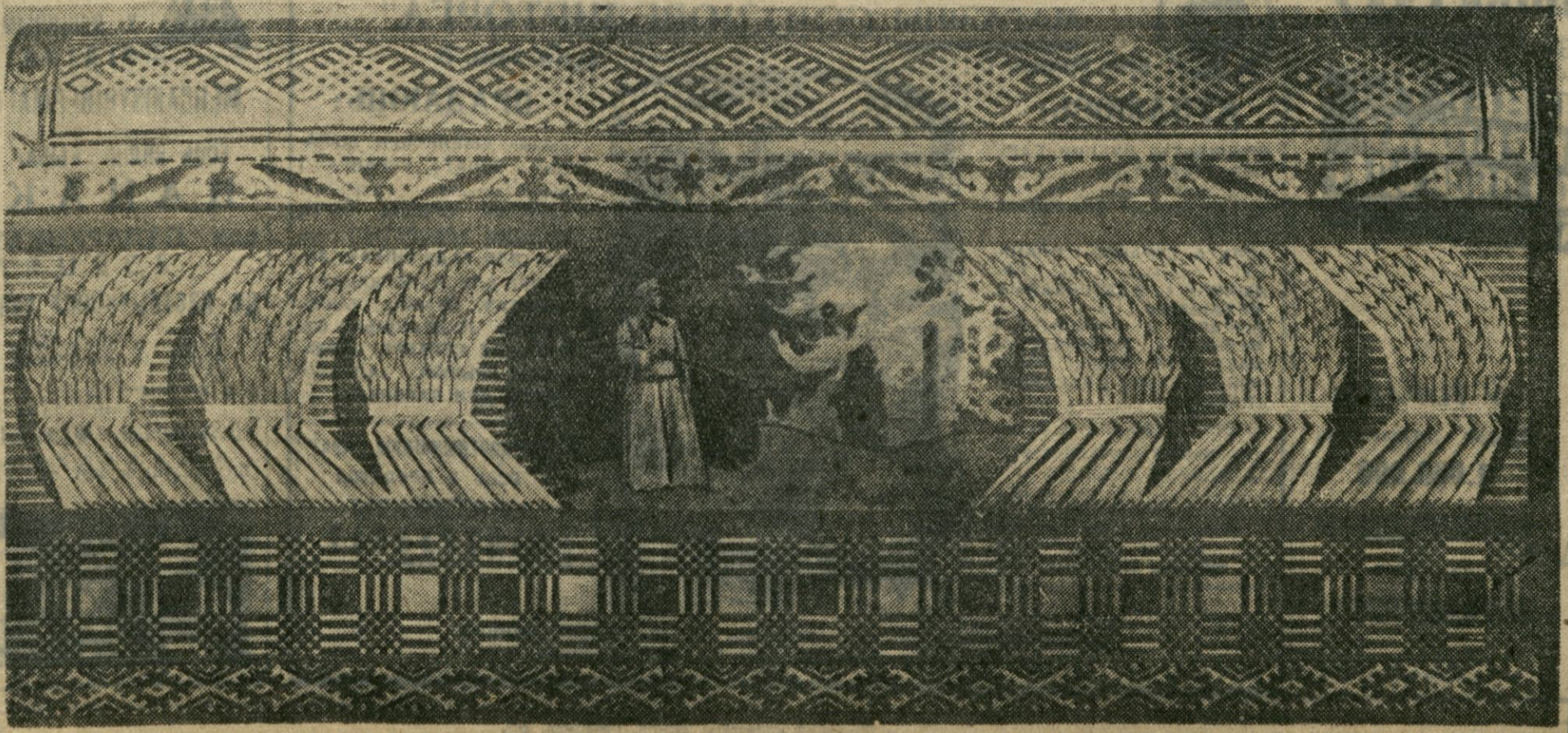
Мы пяпер усё жыццём
Шчасліва, упэўнена,
Бо жыццё сваё вядзем
Па завету Леніна.
Менскі раён.

Помніць Леніна я буду,
Буду помніць і любіць,
Як настаўніка і друга
У сэрцы беражна нясіць.
Запісаў Іліч, Дрыбінскі раён, кал-
гас «Чырвоная зорка».

Хоп ляпіць галы страдоў, —
У нашых сэрцах Ленін жыў.
Вос і я, стары, прарадаў
Аб чым Ленін гаварыў.
Запісаў Сербавіч, Бялініцкі раён.

Распусцілася бяроза,
Разуцрасла явену,
Таты Леніна забуду,
Бада лату і памру.
Запісана ад Брагоўскай, Пухавіч-
кі раён.

Эх, каб Ленін мог сягоння
Паглядзець, як мы жыём.
Як а яго вучэннем верным
Б жыццю новаму ідзе.
Запісаў Лявошын, Понацкі раён.

Пад кіраўніцтвам калгасніка сельскагаспадарчай арцылі «Чырвоная зорка», Мегілеўскага раёна, тав. Арлова зроблен у мінулым годзе мастацка аформлены сундук-унікум для хавання пісьма таварышу Сталіну ад беларускага народа. НА ЗДЫМЛІ; мастацкая аформленне прадняў стараны сундука на тэму «На варце радзімы».

У ЛОНДАНСКИМ КАМІТЭЦЕ ПА НЕУМЯШАННЮ

ПАЧАЛОСЯ АБМЕРКАВАННЕ ПЫТАННЯ АБ ВЫВАДЗЕ „ДОБРААХВОТНИКАУ“ З ІСПАНІІ

ЛОНДАН, 16 кастрычніка. (БелТА). Сёння адбылося пасяджэнне падкамісіі пры старшынні міжнароднага камітэта па неумяшанню.

У самым пачатку прадастаўнік прадстаўнік Францыі Корбен заявіў ад імя свайго ўрада заяву, у якой высунуў наступныя асноўныя пункты: 1) вывад „добраахвотнікаў“ з Іспаніі павінен быць ажыццэўлены ў найкарацейшы тэрмін; 2) у момант, калі камітэт па неумяшанню знайдзе, што эвакуацыя „добраахвотнікаў“ дастаткова прасунулася наперад, іспанскаму ўраду і генералу Франка павіны быць прадастаўлены правы ваюючага боку; 3) у знак рашучасці раз назаўсёды пакончыць з „добраахвотнікамі“ іспанскі ўрад і генерал Франко павіны агазіравацца на неадкладную „сімвалічную“ эвакуацыю невядзючых іспанцаў з Іспаніі ў неймай прадоры, аднаўляючай агульную ліку „добраахвотнікаў“, якіх сражаюцца на тым і другім баку; 4) урады, якія з'явіліся ўдзел у камітэце па неумяшанню, абавязваюцца не дасягнуць пагаднення ў Іспанію і „добраахвотнікаў“, ці самалетаў; 5) у мэтах паспяховага рэалізацыі вываду „добраахвотнікаў“ павінен быць умоўлена кантроль на іспанскіх граніцах. У заключэнне французскі прадстаўнік дадаў, што ў выпадку, калі ў найкарацейшы тэрмін не ўдасца дасягнуць пагаднення па ўказаных вышэй пунктах, французскі ўрад вярнуе сабе свабоду дзеянняў у Іспаніі.

раў Германія таксама звярнуе сабе свабоду дзеянняў у іспанскім пытанні. У сваёй прамове Рыбентроп таксама дапусціў антысавецкія выпадкі.

Потым слова ўзяў прадстаўнік СССР тав. Майскі, які выказаў поўную згодду думкамі Корбена і Пілуты аб тым, што пераважнае становішча ў пытанні аб неумяшанню не можа быць больш цяжкім.

Ахарактарызаваўшы далей рэалізацыю італьянска-германскага ітэрвенцыі, якая ў даны момант прывяла да таго, што на іспанскай тэрыторыі знаходзіцца сапраўдная акупацыйная армія, якая імкнецца ўстанавіць імпэрыяльнае панаванне і імпэрыяльны кантроль у Іспаніі, Майскі прамая заявіў:

„Палітыка неумяшанню пацярпела поўны крах, і канстатаваць тэорыя па-ло-б гэта канстатаваць і з усёй сур'езнасцю абмеркаваць пытанне аб тым, ці мае які-небудзь сэнс прадаўжаць сваё існаванне. Адназначна неабходна зрабіць належныя вывады са стварэння існавання ітэрвенцыі і аднавіць поўнае права іспанскага ўрада свабодна набываць аброў і амуніцыю на сусветным рынку.“

Гаворачы аб вярненні пытання аб „добраахвотнікаў“ у Камітэт па неумяшанню, тав. Майскі заявіў, што ён лічыць гэты крок малю аднаўляючым як ітэрвенцыя сапраўднага неумяшанню, так і еўрапейскага міру. Няма ніякіх пастаў меркаваць, што новая спроба вырашэння данага пытання ў камітэце аказацца больш паспяховай, чым тая, якая была зроблена ў канцы ліпеня, і на тых-жа самых прычынах. Чаму-ж італьянскі ўрад так настойліва дамагае вярнуць пытанне аб „добраахвотнікаў“ у камітэт? Толькі для таго, каб зноў уваруць яго ў торыі бесконечных спрэчак і дыскусій і тым самым выйграць час для палітыкі і генералу Франка новых вайсковых часцей, новых партый аброў, боепрыпасаў, атрутных газав і інш. У канцы сваёй прамовы тав. Майскі апарыраваў антысавецкія выпадкі Грэнды і Рыбентропа.

У выніку гэтай доўгай дыскусіі было рашана, што французскія прапановы будуць накіраваны на разгляд адпаведных урадаў і тав. Каб праз тры дні па іх былі даны адказ. Наступнае пасяджэнне падкамісіі назначана на 19 кастрычніка.

Да ваенных падзей у Кітаі. НА ЗДЫМКУ: кітайскія байцы перад наступленнем.

ВАЕННЫЯ ДЗЕЯННІ ў КІТАІ

У ШАНХАЙСКИМ РАЁНЕ

ШАНХАЙ, 16 кастрычніка. (БелТА). Учора вечарам два батальёны японскай пяхоты прававалі перайсці рэчку Кянае Вейнцзюан на поўдзень ад вёскі Яюан, але былі адкінуты кітайцамі, страціўшы каля 200 чалавек забітымі, шмат вінтовак і некалькі кулямэтаў.

З песпехам адбыта атака японцаў на вёску Чжунцзюан — на паўночны захад ад шашы Люхан — Лачан. Вельмі люты характар наслі баі ў ваколіцах вёскі Чэньцзюан, на захад ад гэтага шашы.

У ПАУНОЧНЫМ КІТАІ

НАНКІН, 16 кастрычніка. (БелТА). Агенцтва Сэнтрал ньюс вэчэтамляе з Тайюані (сталяна правінцыя Шаньсі), што 13 кастрычніка часці 8-й арміі ад ваявалі ў японцаў горны праход Шінсігуань. Баі адбываліся на поўнач ад Гасяня і ў раёне Дайчжоу. Японцы прабылі ў атацы на Лянцзю-Юань і працягваюць дзейнасць у напрамку Гуаньіна захадзіць Тайюань.

15 кастрычніка японскія в'яцкі атакавалі кітайскія пасёлкі каля Піньчэна, на захад ад Цыньцзюан-Пучжоу. Чатыры разы завываліся рупакашныя баі. Японскія атакі адбыты.

ВАРВАРСКІЯ НАЛЕТЫ НА КІТАЙСКІЯ ГАРАДЫ

ШАНХАЙ, 16 кастрычніка. (БелТА). Японская авіяцыя прадаўжае варварскія налеты на мірныя гарады Кітаі. 16 кастрычніка японскія самалёты бомбарыравалі станцыю Цзюань, што на чыгузцы Шанхай — Ханчжоу. Бомбы былі скінуты на два саставы з раненымі салдатамі і бежанцамі. Бежанцы і раненыя пачалі пакідаць вагоны, але былі застрэлены абстрэлымі японскімі лётчыкамі з кулямэтаў. Забіты і ранены звыш 40 чалавек. У выніку няўдалага бомбарыроваў горада Ічэньчэна (на ўсход ад Кантона), было забіта і ранена звыш ста мірных грамадзян.

15 кастрычніка японскія самалёты ўпершыню бомбарыравалі гуанскае гарады Гуалян і Учжоу (на поўні Кітаі). Забіты 53 чалавекі, ранена больш 200, зруйнавана 39 дамоў.

ТОКІО, 16 кастрычніка. (БелТА). Па паведамленню агенцтва Долей Цусіні, японскія самалёты 16 кастрычніка бомбарыравалі станцыю Кітай — Нанкін, а таксама станцыі Уся і Куншань, што на Шанхай-Нанкінскай чыгузцы.

ПЕРАД КАМФЕРЭНЦЫЯЙ 9-ці ДЗЯРЖАЎ

ВАШЫНГТОН (сталяна ЗША), 16 кастрычніка. (БелТА). Дзяржаўны департамент ЗША (міністраства замежных спраў) заявіў, што ён прыняў запрашэнне прымаць ўдзел у канферэнцыі ўдзельнікаў Вашынгтонскага дагавору 9-ці дзяржаў, якая ажываецца 30 кастрычніка ў Брусель.

Дзяржаўны сакратар ЗША Хэл заявіў, што, па яго вестках, на першае пасяджэнне канферэнцыі запрашаны толькі ўдзельнікі Вашынгтонскага дагавору. Пытанне аб запрашэнні на канферэнцыю іншых краін будзе вырашана ў далейшым. Парадак дня канферэнцыі яшчэ не вызначаны.

НЬЮ-ЁРК (буйнейшы горад ЗША), 16 кастрычніка. (БелТА). Па паведамленню газеты „Нью-Ёрк таймс“, прэзідэнт ЗША Рузвельт у гутарцы з прадстаўнікамі друку паверзіў, што ЗША спазнаюцца, што канферэнцыя ўдзельнікаў дагавору дзевяці дзяржаў перш за ўсё спрабуе пасреднічаць у японска-кітайскім канфлікце.

Па паведамленню гэтай-жа газеты з Вашынгтона, згодна заяў прадстаўнікоў амерыканскіх афіцыйных колаў, канферэнцыя 9-ці дзяржаў адбудзецца нават у тым выпадку, калі Японія і Італія не прымуць у ёй удзелу.

БРУСЕЛЬ, 16 кастрычніка. (БелТА). Бельгійскае тэлеграфнае агенцтва публікуе паведамленне аб тым, што ў выніку прасьбы Англіі, патрыманы Заучанымі Штатамі Амерыкі, бельгійскі ўрад рашыў прапанаваць дзяржавам, падпісанцям дагавору 9-ці дзяржаў, сабрацца ў Брусель ў канцы кастрычніка з мэтаю вывучэння становішча на Далёкім Усходзе.

НЬЮ-ЁРК, 17 кастрычніка. (БелТА). У гутарцы з карэспандэнтам „Нью-Ёрк Таймс“ старшыня сенатскай камісіі па замежных справах Пітман, дапытаны аб пытанні аб скліканні канферэнцыі дзевяці дзяржаў, выказаў назево, што Японія аголяе з рашэннем, якое будзе прынята на пратэстаўчай брусельскай канферэнцыі. „Калі Японія, — заявіў Пітман, — будзе прадаўжаць вайну супроць Кітаі наперакор рашэнню гэтых дзяржаў, то Японія павіна быць выгнана з сямі народаў не толькі ўдзельнікамі гэтай канферэнцыі, але і ўладамі ўсіх іншых цывілізаваных дзяржаў.“

РОСТ АНТЫФАШЫСЦКІХ НАСТРОЯЎ У ІТАЛІІ

РЫМ, 15 кастрычніка. (БелТА). Прапаче 17 антыфашыстаў у Мілане (горадзе на поўначы Італіі) праймае яркае свечла на ўнутраныя настроі ў Італіі. Лаканічны паведамленні аб прыгаворы, вынесены спецыяльным трыбуналам па справах антыфашысцкай групы міланскай італійскай, наглядна паказваюць рост рэвалюцыйнага руху ў краіне, палкам абв'яраюць сиваруджыі фашысцкага друку аб адсутнасці ў Італіі антыфашысцкага руху.

13 кастрычніка спецыяльны трыбунал прыгаварыў на сцхунацыі за 71 год турмага знавядзення раз асоб, ухвалючых іх у міланскаму арганізацыі італьянскай рэвалюцыйнай італійскай. Гэта арганізацыя, па сиваруджыю афіцыйнага паведамлення, займаецца антыфашысцкай прапагандай і распаўсюджаннем антыфашысцкіх лістовак і брашур.

ХРОНІКА

Праізым ЦВК Саюза ССР ахіліў хадлайніцтва аб павышэнні агульных 11 кастрычніка 1937 года Ваенны Трыбуналам БВА да вышэйшай меры крмінальнага пакарання — расстралу — удзельнікаў контррэвалюцыйнай арганізацыі, аўдаўшаў і сістэма Наркмаза БССР: Пасмянік А. І., Іванова А. В., Місінкова Н. Д., Гурскага К. І. і Палеявалова І. І. Прыгавор прырэзвен у выкананне.

ДА ХХ ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАЙ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВОЛЮЦЫІ 18 (5) КАСТРЫЧНІКА 1917 г. З'езд латышскіх стралкоў XII арміі ў Вейландзе, падтрыманы папчыскаймі мітынгам салдат і рабочых, адназначна паставіў рашуча за контррэвалюцыйным часовым урадам пад лозунгам „Уся ўлада Советам“.

ЮБІЛЕЙНЫЯ СПЕКТАКЛІ ТЭАТРАЎ БССР Тэатры БССР рыхтуюць да 20-годдзя Вялікай сацыялістычнай рэвалюцыі 7 новых юбілейных пастававак. Беларускі дзяржаўны драматычны тэатр паказае глядачу п'есы „Салавей“ — Візулі і „Вочна-наву стаяка“ — Шэйніна. Юўрэйскі тэатр ставіць п'есу „Сям'я Оваліс“ — Маркіна, Віцебскі гарадскі тэатр закончыў работу над новай п'есай Якуба Коласа „У пупках Падесся“.

ЭСТРАДНЫЯ КАНЦЭРТЫ У ЧАСЕ СВЯТА Велдзяржэстрадай сфарміравана 20 канцэртна-эстрадных ансамбляў для абслугоўвання працоўных БССР у дні святкавання 20-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Ансамблямі, у склад якіх уваходзяць артысты БССР, Масквы, Ленінграда, Харкава і інш., будзе наладжана каля 200 канцэртных выступленняў у пагранічных раёнах і гарадах БССР — Менску, Віцебску, Гомелі, Оршы, Барысаве і інш.

ПРАГЛЯД МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ КАГАНОВІЦКАГА РАЁНА Учора ў Доме тэхнікі ў Менску пачаўся прагляд мастацкай самадзейнасці Кагановіцкага раёна для адбору лепшых калектываў і пасабных выканаўцаў на рэалізацыю алімпіады.

БУДАЎНІЦТВА ДАМОУ СОВЕТАУ У АКРУГАХ У Слупку, Лепелі і Мозыры будуюцца новыя дамы Совету. Самыя большыя з іх будзе ў Мозыры. Кошт іх — 487 руб. У мозырскай Даме Совету будзе каля 40 пакояў для размяшчэння акруговых устаноў і арганізацый. У Лепелі галоўны фасад будынка намечана аздаваць мраморнай кропкай. Дамы Совету павіны быць скончаны ў будучым годзе.

ЗВАРОТ АРТЫСТАЎ ДА БУДАЎНІКОЎ ВЯЛІКАГА ТЭАТРА БССР Калектывы работнікаў Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета звярнуліся да вядомай для рабочых-будульнікоў новага Вялікага тэатра БССР у Менску. У адрозненні гаворыцца: „Мы пачынаем, што жыццём у Сталінскую эпоху, эпоху росквіту сацыялістычнай культуры. Кожны дзень прыносіць нашай вялікай радзіме новы перамога, новыя дасягненні.“

ПРЫГВАРО ШКОДНІКАМ З АРЦЕЛІ „ДНЯПРО“ ОРША (Па тэлефону). Пасля 14-дзённага ажытэта судовага разгляду вызначана сесія Вярхоўнага суда БССР па старшынствам тав. Баркоўскага вынесла прыгавор аграі школьнікаў з канатна-вировацкай арцыі „Дняпро“ (г. газету „Звязда“ № 231).

СЕННЯ ў ТЭАТРАХ І КІНО: Велдзяржэдрамтэатр (абан. № 31) „Павоў Крэтэ“, „Чырвоная зорка“ — „Тайга залатая“, „Пролетары“ — „Над дахамі Парыжа“, „Ітэрнацыяналы“ — „Трынаццаць“, „Дзіцячае кіно“ — „Будзёнышны“, кіно „Спартак“ — „Мы з Кіргістана“.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

МАДРЫДСКІ ФРОНТ

Ранішай 15 кастрычніка мянежнікі пры патрымцы вялікай колькасці танкаў некалькі павялічылі рэспубліканцаў да паўднёвага ўсходу ад Сесувіа, але да сярэдніх дзяў рэспубліканцы моцнай контратакай зноў занялі страчаныя пазіцыі.

УСКОДНІ (АРАГОНСКИ) ФРОНТ

У сектары Суэра мянежнікі некалькі павялічылі рэспубліканскія войскі ў Сьера Фуэла. Атакі мянежнікаў у сектары Пуэба-де-Альбартоны былі адбіты. Мянежнікі павялічылі пазіцыі страты.

ДЗЕЯННІ АВІАЦЫІ

Эскадрылья рэспубліканскіх самалетаў бомбарыравала ваенныя аб'екты ў Сарагосе, у прыватнасці ваенны завод. У выніку гэтага прадрывства было падпалена 15 кастрычніка самалёты мянежнікаў зноў бомбарыравалі Банселону. Забіта 8 чалавек, ранена 2. (БелТА).

АНТЫЯПОНСКИ БАЙКОТ У ЗША

НЬЮ-ЁРК, 17 кастрычніка. (БелТА). Камітэт вытворчых прафсаюзаў Злучаных Штатаў Амерыкі і амерыканскага феадрарна працы, якія пачынаюцца ў сваіх рэдах звыш сямі мільянаў рабочых, ухвалілі рэзалюцыю, якая заклікае да арганізацыі антыяпонскага байкоту. Такія-ж рэзалюцыі прыняты на сходах шахцёраў у Пітсбург, на сходах рабочых аўтамабільнай драм-словацыі ў Дэтройце і на сходах сунтабудульнічых рабочых у Са-Францыска.

«Амерыканская ліга барацьбы супроць вайны і фашызма» і іншыя арганізацыі выстаўляюць пікетны і магазіны з мэтаю перашкоды пражу японскіх тавараў. Паведавілі таксама кампанія за абар сродкаў у фонд дапамогі Кітаю. У Сан-Францыска матросы двух параходаў амовіліся павозіць груз, накіроўваемы ў Японію. (БелТА).

АНТЫЯПОНСКИ ДЭМАНСТРАЦЫІ ў АНГЛІІ

ЛОНДАН, 17 кастрычніка. (БелТА). Сёння па ўсёй краіне адбыліся масавыя дэманстрацыі і мітынгі пратэсту японскай агрэсіі ў Кітаі, за байкот японскіх тавараў з патрабаваннямі, каб ан-глііскі ўрад сумесна з урадамі іншых краін аказаў эганамічны напіск на Японію.

Буйнейшы дэманстрацыі адбыліся ў Лондане, Ліверпулі, Манчэстэры, Глазго і ў іншых гарадах Англіі.

25 Кастрычніка 1937 у горадзе Алма-Ата (Казахская ССР) АБДУДЗЕЦА ЧАЦВЕРТЫ ТЫРАЖ ВЫІГРЫШАУ ПА ПАЗЫЦЫ ДРУГОЙ ПЯЦГОДКІ (ВЫПУСК ЧАЦВЕРТАГА ГОДА) У ТЫРАЖЫ будзе разырана 1.000.000 ВЫІГРЫШАЎ на суму 164 мільёны 920 тыс. руб. Управленне ашчэдак і Дзярждрамат БССР.

МАГАЗІНЫ „СОЮЗІОВЕЛІРТОРГА“ Менск, Ленінская, 17 КУПЛЯЮЦЬ: БРЫЛІАНТЫ, РУБІНЫ, СПІРЫ, ІЗУМУДЫ і іншыя каштоўныя камяні ўсёх сартоў, а таксама УРАЛЬСКІЯ ІМАНЫ. ЗОЛАТА, СЕРАБРО і ПЛАЦІНУ ў вырабах і доме. ГАДЗІННІКІ і ГАДЗІНІКАВЫЯ МЕХАНІЗМЫ ўсёх сістэм. ВЫРАБЫ з ХРУСТАЛА і МЕЛЬХІОРА. АТЫВАРАНА-МАСТАЦКІЯ РЭЧЫ, ПІШУЧЫЯ МАШЫНЫ і НАСАВЫЯ АПАРАТЫ. КУПІЦ ПРАВОДЗІЦА на зацверджанаму прэвскуранту ЗА НАЯЗНЫ РАЗЛІК. З 2 КАСТРЫЧНІКА на металічныя і спарыянныя вырабы ЦЭНЫ значна зніжаны.

УСЁ для ДЗЯЦЕЙ! у дзіцячым ФІЛІАЛЕ МЕНСАЮЗІОВЕРМАГА (рог Ленінскай і Савецкай) ЕСЦЬ ВЯЛІКІ ВЫБАР ЦАЦАК для ПАДАРУНКАУ ДЗЕЦЯМ да Кастрычніцкіх свят СЕКЦЫЯ ПАДАК ШТОДЗЕННА ПАПАРЭНІЦА ПОВЫМ АСАРТЫМЕНТАМ ЦАЦАК 3 16 КАСТРЫЧНІКА да 6 лістапада ДЗІЦЯЧЫ ФІЛІАЛ ПРАЦУЕ з 10 г. РАНЦЫ да 9 ГАДЗІН 30 МІН. ВЕЧАРА.